

HRVATSKI SABOR

Odbor za turizam

Odbor za pomorstvo, promet i infrastrukturu

Klasa: 334-01/14-02/07

Urbroj: 6521-7-14-01

Zagreb, 5. lipnja 2014.

Na temelju članka 44., 47. i 77. Poslovnika Hrvatskoga sabora, Odbor za turizam Hrvatskoga sabora i Odbor za pomorstvo promet i infrastrukturu Hrvatskog sabora održali su 8. svibnja 2014. zajedničku sjednicu, tematski posvećenu

POTENCIJALIMA RAZVOJA RIJEČNOG CRUSING TURIZMA U HRVATSKOJ.

Kako bi dobili što potpuniju sliku o trenutnoj situaciji u kojoj se nalazi riječni crusing turizam u Republici Hrvatskoj, Odbor za turizam Hrvatskoga sabora te Odbor za pomorstvo, promet i infrastrukturu Hrvatskog sabora, za potrebe ove sjednice, okupili su relevantne stručnjake, predstavnike zakonodavne, izvršne, lokalne vlasti, predstavnike gospodarstva i sve zainteresirane subjekte.

Potražnja za međunarodnim krstarenjima na europskim rijekama zadnjih je godina u stalnom porastu. U 2012. godini bilo je ukupno 90 tisuća takvih krstarenja, 12% više u odnosu na 2011. Procjenjuje se da oko 80% ukupne potražnje za krstarenjima europskim rijekama generira Europa, u najvećoj mjeri Njemačka i Velika Britanija, a 20% Sjeverna Amerika.

U Hrvatskoj su, u ponudu krstarenja na Dunavu, u najvećoj mjeri uključeni Vukovar i Ilok. Oba grada zadnjih godina bilježe izraziti porast broja pristajanja brodova na krstarenjima Dunavom kao i broja putnika s tih brodova. Zabilježeni rast potražnje u Vukovaru i Iloku, otvaranje novih pristaništa u Aljmašu i Batini te trendovi koji upućuju na rast potražnje za krstarenjima po europskim rijekama ukazuju na nedvojbeni potencijal za daljnji razvoj ove vrste turizma na Dunavu u Hrvatskoj. Krstarenja na Dunavu više su nego dobrodošli poticaj razvoju kontinentalnog turizma, posebno istočne Hrvatske koja i danas osjeća velike posljedice ratne agresije.

Osim Dunava i Drave (Osijek) rijeka Sava, sa svojim turističkim potencijalima, posebno kada se uzme u obzir planirano povećanje plovnosti do Siska i projekt Zagreb na Savi, predstavlja također veliki potencijal za nautički turizam (crusing turizam, ali i yacht turizam), u svim oblicima.

Hrvatska, kao zemlja koja teži razvoju specijaliziranih turističkih proizvoda, posjeduje sve nužne pretpostavke u zadovoljavanju suvremenih trendova potražnje u riječnim krstarenjima. Provedene SWOT analize upućuju na velike mogućnosti unaprjeđenja ovog turističkog segmenta, budući da kapaciteti plovnog puta Dunav nisu niti približno dosegnuti, te da regija posjeduje obilje turističkih atrakcija, koje bi mogle predstavljati neistražene turističke

destinacije za putnike koji se odluče upoznati ne samo mjesta uz hrvatske riječne obale, nego i njezinu unutrašnjost.

U 2012. godini u putničkim pristaništima u Vukovaru i Iloku zabilježeno je ukupno 235 pristajanja brodova na krstarenju Dunavom (od čega 217 ili 92% u Vukovaru) i 28,6 tisuća putnika (od čega nešto više od 26,5 tisuća ili 93% u Vukovaru. Ono što zabrinjava, i u promjeni čega bi se svi dionici trebali udružiti, podatak je da gotovo polovica međunarodnih riječnih krstarenja na plovnom putu Dunav ne posjećuje hrvatske luke. Upravo taj podatak pokazuje kako ovaj važan segment turističke ponude treba odgovarajuću pažnju svih dionika, i kako postoje vrlo jaki potencijalni njegova razvoja.

Nakon provedene stručne rasprave Odbor za turizam Hrvatskoga sabora 30. svibnja 2014. godine i Odbor za pomorstvo, promet i infrastrukturu Hrvatskoga sabora 5. lipnja 2014. godine, usvojili su sljedeće

ZAKLJUČKE:

- Republika Hrvatska raspolaže izuzetnim prirodnim i kulturnim bogatstvima koja su ključan preduvjet razvoja crusing turizma. Dunav, kao jedna od najvažnijih europskih rijeka koji je praktično stalno plovao, ali i Sava i Drava, uz čije obale se nalaze brojni turistički zanimljivi gradovi, ali i parkovi prirode i drugi zaštićeni dijelovi prirode te spomeničke cjeline i velika kulturna ponuda – pružaju izvrsnu osnovu za daljnji razvoj crusing turizma.
- Crusing turizam spada u potencijalno vrlo profitabilne oblike turizma – turisti koji svoj odmor provode u višednevnim krstarenjima u pravilu su više platežne moći. Dodatno, zbog same prirode ovog oblika turizma koja se temelji na kombinaciji putovanja brodom i cjelodnevnog boravka na svakom od odredišta koja se dotiču za vrijeme višednevnog krstarenja, turisti su upućeni na korištenje turističkih potencijala mjesta u kojima je brod pristao. To je kod riječnog crusing turizma još i više izraženo nego kod crusing turizma na moru, jer veličina riječnih crusera ne omogućava pružanje velikog broja usluga (kino, kazalište, bazeni, knjižnice, barovi) kako je to uobičajeno kod morskih crusera, koji po brodu primaju 10-15 puta više putnika.
- Način na koji se organiziraju riječna krstarenja (najava dolaska u pravilu mjesecima unaprijed), te kapaciteti riječnih brodova (oko 150 putnika) idealni su za područja koja nemaju snažno razvijene turističke kapacitete, a u kakva upravo spadaju Slavonija i Baranja. Kapacitet brodova, unaprijed definiran dolazak i veličine grupa turista, pružaju izvrsne mogućnosti razvoja malog i srednjeg poduzetništva, OPG-ova, ruralnog turizma (turizma na seljačkim gospodarstvima i ostalim posebnim oblicima ruralnog turizma), tradicijskih i zaštićenih obrta i slično.
- Crusing turizam na rijekama može biti vrlo kvalitetan katalizator razvoja drugih oblika turizma i ugostiteljstva ali i potaknuti razvoj i prodaju autohtonih suvenira te prodaju drugih tradicijskih proizvoda koji su prikladni da ih turisti ponesu sa sobom (kulen, vino, rakije i drugo).
- Brodovi namijenjeni krstarenjima imaju velik broj članova posade u odnosu na bilo koji drugi tip brodova, tako da i potrošnja članova posade povoljno utječe na razvoj trgovine te ponude ugostiteljskih sadržaja i suvenira.
- Infrastruktura za pristajanje crusing brodova na Dunavu je odgovarajućeg kapaciteta – putnički pristani u Vukovaru i Iloku te županijska pristaništa u Aljmašu i Batini pružaju velike mogućnosti daljnjeg razvoja. Obzirom da putnički pristani u javnim lukama i putnička pristaništa zahtijevaju stalno održavanje, a koje se mora pružati

tijekom cijele godine, na hrvatskom Dunavu nema potrebe za dodatnim pristanima u javnim lukama i županijskim pristaništima, no ostaje potreba za istima na rijeci Savi, sukladno projektima povećanja njene plovnosti.

- Postojanje adekvatne infrastrukture ne isključuje već zahtijeva i povećanje kvalitete ponude na samim pristanima te uz obalu. Primjerice, putnički pristan u Vukovaru svojim kapacitetima omogućava uređenje dodatnih ugostiteljskih, ali i drugih javnih sadržaja.
- Strateški razvojni dokumenti iz područja riječnog prometa i područja turizma ne navode ili tek samo dotiču, bez razrade, cruising turizam na rijekama. **Strategija razvitka riječnog prometa u Republici Hrvatskoj 2008.-2018.** (NN 65/08) uopće ne spominje cruising turizam (a ni općenito nautički turizam na rijekama). **Srednjoročni plan razvitka vodnih putova i luka unutarnjih voda Republike Hrvatske (2009.-2016.)**¹ navodi promet putnika i cruising turizam, ali ne daje detaljnije smjernice njihovog razvoja. Ni **Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine** (NN 55/13) uopće ne dohvaća pitanje nautičkog turizma na rijekama.
- Nepostojanje strateških razvojnih dokumenata kao posljedicu ima izgradnju pravnog okvira (zakonskih i podzakonskih propisa) bez odgovarajućih strateških političkih odluka. Nadalje, otežava se postupak financiranja od strane fondova Europske unije – logičku matricu (PCM metodologija) nije moguće ispuniti bez postavljenih strateških ciljeva i javnog interesa. Otežavaju se postupci javno-privatnog partnerstva jer nije definirano u kojem smjeru razvoj treba ići i koji su temeljeni elementi procjene projekata. Nepostojanje strateških razvojnih dokumenata otežava i postupke davanja koncesija po modelu ekonomski najpovoljnije ponude sa stajališta davatelja koncesije jer otežava transparentno određivanje kriterija vezanih uz predmet koncesije.
- Cruising turizam na rijekama potrebno je uključiti u strateške razvojne dokumente, kako riječnog prometa, tako i turizma, ali i regionalnog te ruralnog razvoja. U strateškim razvojnim dokumentima potrebno je sveobuhvatno obuhvatiti brojne aspekte ovog oblika nautičkog turizma, uključujući potencijale za razvoj ugostiteljstva, turizma, ponude kulturnih i ostalih sadržaja, odnosno turističke atrakcijske osnove pa i specijalizirane industrijske i poljoprivredne proizvodnje.
- Odbor za turizam i Odbor za pomorstvo, promet i infrastrukturu pohvaljuju napore koji su do sada napravljeni od strane dionika u pogledu jačanja cruising turizma na hrvatskim rijekama, pri čemu posebno izdvajaju kvalitetne aktivnosti Lučke uprave Vukovar.
- Također, pohvaljuju se i društveno odgovorni projekti kao što je projekt *Lijepa naša Sava*, koji je tijekom posljednjih sedam godina (pokrenut je 2008. godine) bitno pridonio popularizaciji ideje povratka građana rijeci Savi te razvoju kontinentalnoga turizma i turističkih sadržaja uz Savu. Projekt se tradicionalno odvija u razdoblju između svibnja i srpnja u većim gradovima duž rijeke Save: Zagrebu, Sisku, Županji i Slavonskom Brodu. To uključuje razne institucije na svim razinama koje dijele zajednički cilj - štititi i promicati rijeku Savu i eko-turizam kroz zaštitu okoliša i aktivnosti vezane uz turizam: sajmove, prezentacije tradicionalnih suvenira, hrane, rukotvorina, glazbene i folklorne priredbe, organizacija edukativnih radionica i izložbe, kao i ture za strane turiste. Od 2008. do 2013. godine organizirana su ukupno 24 sajma u gradovima duž rijeke Save. Tijekom šestogodišnjeg razdoblja sajmovi su okupili više od 150 izlagača i 80.000 posjetitelja, ukupno 147 eko udruga, dizajnera, kulturnih udruga, obrtnika i malih proizvođača koji su izlagali svoje proizvode u sklopu projekta.

¹ Objavljen na: <http://www.mppi.hr/UserDocsImages/srednjorocni%20%20plan.pdf>

- Sukladno međunarodno preuzetim obvezama, a kao dio programa *Zagreb na Savi*, planira se razvoj plovnog puta rijekom Savom u II. kategoriji plovnosti kroz Zagreb te rijekom Kupom do Pokupskog. Zagreb na Savi je višenamjenski program čija je bitna sastavnica razvoj plovnosti, a predviđeno je i energetska korištenje rijeke, stabilizacija razine podzemnih voda, podizanje razine zaštite od poplave te oslobađanje prostornog potencijala u gradu Zagrebu. Odbor za turizam i Odbor za pomorstvo promet i infrastrukturu podupiru napore realizacije programa Zagreb na Savi, jer plovnost u II. kategoriji omogućava razvoj riječnog turizma na području Zagreba, bitno kvalitetnije turističko iskorištavanje Kupe te povezivanje na međunarodne plovne putove. Predlaže se usklađivanje svih aktivnosti te uvrštavanje u sve državne planove i strategije kako bi se maksimizirao udio EU fondova u financiranju.
- Pohvaljuje se *Nautičko-turistički vodič rijeke Save* koji je izdala Ekonomska regija u slivu rijeke Save – Forum gospodarskih komora, u suradnji s Međunarodnom komisijom za sliv rijeke Save. Navedeni vodič-atlas rijeke Save za nautički turizam je zajednički projekt udruženja 17 gospodarskih komora Ekonomske regije u slivu rijeke Save (ERUSRS) iz Hrvatske, Slovenije, Srbije i Bosne i Hercegovine. Ponajprije je namijenjen nautičarima, nautičarima amaterima te turistima. To je odličan primjer prekogranične regionalne suradnje i može predstavljati model izrade sličnih atlasa i za druge hrvatske plovne rijeke.

i

P R E P O R U K E:

1. Preporuča se **Ministarstvu pomorstva, prometa i infrastrukture** te **Ministarstvu turizma**, kao nositeljima, a uz sudjelovanje **Ministarstava kulture, Ministarstva zaštite okoliša i Ministarstva poljoprivrede**, što žurnije izraditi strateški i akcijski plan razvoja riječnog nautičkog turizma (cruising i yacht turizma) kako bi država i lokalne samouprave zajedno sa svim ključnim dionicima mogle uspješno pridonijeti razvoju ovog specijaliziranog turističkog proizvoda.
2. Uvažavajući činjenicu da gotovo polovina riječnih cruisera koji prolaze hrvatskim dijelom Dunava ne pristaje u Republici Hrvatskoj, kao prvi korak u promociji riječnog turizma, za jesen 2014. godine potrebno je u organizaciji **Hrvatske turističke zajednice** dogovoriti posjet najvažnijih predstavnika cruising turizma: vlasnika najvećih agencija, brodarica, bookera te predstavnika medija, što bi zasigurno pomoglo uvrštavanju Hrvatske u relevantne programe i kataloge međunarodnoga riječnog cruisinga.
3. Kad je riječ o pristanima i pristaništima od županijskoga značaja, čiju gradnju potiču i financiraju županije, vrlo je važno da **županije i nadležne lučke uprave** aktivno surađuju na područjima utjecaja na već postojeći prometni pravac, oblika financiranja, te posebno kasnijeg održavanja, kako ne bi dolazilo do prekapacitiranja objekata koji se moraju održavati tijekom cijele godine.
4. **Ministarstvu turizma** preporuča se izrada procjene resursa za kvalitetnu dopunu ruralnog turizma u čemu je važna povezanost s okolinom uz sportsko-rekreacijske i ostale resurse, odnosno katastra turističko-atrakcijske osnove.
5. Kako bi prirodni, kulturni i drugi resursi uz hrvatske rijeke koji su zanimljivi turistima ostali sačuvani bili i uspješno korišteni u turističke svrhe, nužno je razvijanje regionalnog pristupa i suradnje na svim razinama – od države do lokalne samouprave, u čemu posebnu koordinacijsku ulogu treba imati **Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije**.

6. Svi dionici razvojne politike se trebaju služiti pouzdanim bazama podataka o dolasku turista, dolasku i kapacitetu crusing brodova i njihovom itineraru, a koje, uz ograničenje podataka koji su po posebnim propisima tajni, treba učiniti javnim i dostupnim zainteresiranim pružateljima usluga. Za to treba koristiti znanja i potencijale koje imaju **lučke uprave na lukama unutarnjih voda i Centar za razvoj unutarnje plovidbe d.o.o.**
7. **Ministarstvu turizma** preporuča se da u suradnji s **Ministarstvom pomorstva, prometa i infrastrukture** koordinira razvoj crusing turizma na svim plovnim rijekama, a povećanjem plovnosti Save podstiče razvoj cruising turizma na cijelom području do Siska, i kasnije prema Zagrebu te Kupom, uključujući kraća krstarenja i izlete.
8. **Ministarstvu turizma** preporuča se da u suradnji s **Ministarstvom pomorstva, prometa i infrastrukture** istraži mogućnosti razvoja yacht turizma na rijekama.
9. **Hrvatskoj turističkoj zajednici** preporuča se promocija svih potencijala sliva plovnih rijeka u cilju razvoja nautičkog turizma, uključujući i nastupe na specijaliziranim sajmovima, online oglašavanje, izdavanje atlasa plovnih rijeka i sl.
10. Projekti riječnog nautičkog turizma ne poznaju granice i mogu predstavljati mogućnost i poticaj aktivnije međudržavne suradnje u smislu korištenja EU fondova, prekogranične suradnje i zajedničke promocije, te se preporuča **Ministarstvu vanjskih i europskih poslova** da u suradnji sa **Savskom komisijom** istraži mogućnosti te suradnje.
11. Projekt **Zagreb na Savi**, vrijedan oko 1,4 milijardi eura, može predstavljati značajan iskorak Republike Hrvatske u području razvoja riječnog prometa, nautičkog turizma, ali i jačanja potencijala hrvatskih luka, posebno u smislu izgradnje luke u Velikoj Gorici. Preporuča se **Vladi Republike Hrvatske** da snažno podržava ovaj značajan projekt od nacionalnog značenja i ubrzano radi na njegovoj realizaciji.
12. **Ministarstvu turizma** se preporuča da u suradnji s drugim dionicima, pored izrade strateških planskih dokumenata pristupi i izradi akcijskog plana razvoja nautičkog turizma na rijekama unutarnjih voda, a koji bi se primjenjivao već od 2015. godine.
13. **Ministarstvu poljoprivrede** preporuča se da o potrebama razvoja ruralnoga turizma u slivovima plovnih rijeka vodi računa prilikom izrade Programa ruralnog razvoja 2014. - 2020. i korištenja sredstava iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EAFRD).
14. Preporuča se **Ministarstvu pomorstva, prometa i infrastrukture** i **Ministarstvu turizma** da potiču projekte vezane za izgradnju ili rekonstrukciju turističkih pristaništa za jahte manjih dimenzija. Svoj dolazak na Dunav sve češće najavljuju jahte kapaciteta do 20 osoba. S obzirom na to da infrastruktura postojećih pristaništa nije u mogućnosti prihvatiti takve niske brodove, ukazuje se potreba izgradnje manjih pristaništa s manje zahtjevnim infrastrukturnim radovima. U budućnosti bilo bi primarno ulagati u održavanje i unapređivanje ove vrste infrastrukture.
15. Preporuča se **Ministarstvu pomorstva, prometa i infrastrukture** da *Programom izgradnje i rekonstrukcije putničke i izletničke flote za potrebe hrvatskih privatnih brodara – malih poduzetnika* obuhvati i subvencije za izgradnju riječnih cruisera. Poticanje izgradnje hrvatskih riječnih cruisera pridonijelo bi razvoju riječnog turizma i gospodarstvu općenito, tim više što u Hrvatskom registru brodova nema upisanog niti jednog riječnog cruisera domaće proizvodnje.
16. Odbori predlažu **Hrvatskoj turističkoj zajednici** da u suradnji s udrugama putničkih agencija, u cilju promicanja i unapređenja hrvatske turističke ponude, motivira putničke agencije da u svoju ponudu uvrste i krstarenja riječnim putovima Save i Dunava.

17. **Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture** treba u suradnji s **Ministarstvom unutarnjih poslova** raditi na permanentnom unapređivanju sigurnosti plovidbe, boravka brodova u luci uz visoku osobnu sigurnost putnika, kao bitnoj komponenti turističke potražnje. Također se **Ministarstvu zdravlja** preporuča osmišljavanje osiguranja dostupnosti i pravovremenosti pružanja zdravstvenih usluga, s obzirom na to da se uglavnom radi o starijoj populaciji turista.

Predsjednik Odbora za turizam

Goran Beus Richembergh

**Predsjednica Odbora za pomorstvo,
promet i infrastrukturu**

Nada Turina Đurić